

§ 250

Kaupunkiympäristölautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle kunnan asukkaan ym. aloitteesta Helsingin luonnon turvaamiseksi

HEL 2023-002600 T 11 00 01

Lausunto

Kaupunkiympäristölautakunta antoi lausunnon kaupunginhallitukselle:

Kuntalaisaloitteessa esitetään, että Helsingin kaupunki päättää säilyttää monimuotoisen luonnon alueellaan turvaamalla luontodirektiivin tiukan suojelun piirissä olevien lajien elinympäristöt ja suojellut luontotyypit myös jo kaavoitetuilla alueilla, lisää luonnon monimuotoisuutta ennallistamalla sekä lopettaa rakennusten ja liikenneväylien kaavoittamisen monimuotoiseen luontoon. Lisäksi Helsinki arvioi aina päätösten vaikutukset luonnon monimuotoisuudelle sekä raportoi vuosittain alkuperäisluonnon tilan ja pinta-alan kehityksen Helsingissä.

Helsingin kaupunki on strategiassaan sitoutunut suojelemaan ja vaalimaan aktiivisesti monimuotoista luontoaan sekä siihen, että kaikilla helsinkiläisillä on vastaisuudessaakin lyhyt matka lähiluontoon ja että kaupunki toteuttaa luonnon monimuotoisuuden turvaamisen toimitaohjelmaa (LUMO 2021–2028) kunnianhimoisesti. Luonnonsuojeluohjelman (2015–2024) mukaisesti Helsingin arvokkaimmat alueet suojellaan. Helsingin luonnonsuojeluohjelma sisältää 47 uutta luonnonsuojelualuetta, jotka on tarkoitus perustaa kymmenvuotiskaudella 2015–24. Niiden yhteispinta-ala on noin 650 hehtaaria. Lopputuloksena on suunnitelleen suojelupinta-alan kaksinkertaistuminen. Kaupunkistrategian yhtenä tavoitteena on tällä strategiakaudella perustaa uusia luonnonsuojelualueita vähintään viisi vuodessa. Uuden luonnonsuojeluohjelman laatiminen vuosille 2025–2034 on käynnistynyt. Vireillä on myös ekologisen kompensaation toimintamallin laatiminen.

Helsingin kaupunkistrategian 'Kasvun paikka' yhtenä keskeisenä tavoitteena on varmistaa kaupungin kasvu ja nykyisten sekä tulevien kaupunkilaisten mahdollisuus asua ja yrittää Helsingissä. Kaupungin suuri koko ja riittävä asukastiheys tukevat uusien ideoiden ja innovaatioiden syntyä ja vaikuttavat myönteisesti luomalla markkinan ja kysynnän monipuoliselle elinkeinotoiminnalle. Jos asukkaita on riittävästi, myös erikoistuneemmat elinkeinot löytävät riittävästi asiakkaita ja kun elinkeinotoiminta on monipuolista, kaupunki on houkutteleva asuinpaikka. Toisaalta myös monimuotoinen luonto ja laajat virkistyspalvelut ovat iso vetovoimatekijä Helsingille.

Helsingin kaupungin AM-ohjelmassa (asumisen ja siihen liittyvän maankäytön ohjelma 2020) nykyinen tavoite on, että kaupungissa rakennetaan vuosittain 8000 asuntoa. Asumisen hintaan pyritään vaikuttamaan sekä riittävällä asuntotuotannon määrällä että varmistamalla säänneltyjen asuntojen osuus tuotannossa. AM-ohjelma 2020 on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 11.11.2020, ja tavoitteiden toteutumista seurataan vuosittain.

Kaupungin kasvaessa joudutaan siis väistämättä yhteensovittamaan usein ristiriitaisia tavoitteita. Tiivistymisen ja lähiluonnon arvojen yhteensovittaminen ei aina ole helppoa. Kaavoituksessa tulee varmistaa riittävät varaukset uusille asuin- ja työpaikka-alueille mutta toisaalta myös huolehtia luonnon monimuotoisuudesta sekä kaupunkilaisten virkistysmahdollisuuksista. Uusien alueiden rakentamisen samoin kuin täydennysrakentamisen tulee tapahtua vastuullisesti ja kestävästi, huomioiden luonnon monimuotoisuuden suojelu ja kestävä kehityksen periaatteet. Lopullisesti eri tavoitteiden välisestä priorisoinnista päättävät luottamushenkilöt, joille esitetään punnittu ehdotus.

Helsingin kaupunki noudattaa toiminnassaan Suomen lakia ja kansainvälisiä sopimuksia, mutta pyrkii luonnon monimuotoisuuden turvaamisessa myös näiden minimivaatimusten ylittämiseen. Yksittäisten lajien ja elinympäristöjen suojelun lisäksi Helsinki pyrkii säilyttämään ja vahvistamaan yleiskaavassa 2016 esitetyt ekologiset metsä-, niitty- ja siniverkostot, joiden tavoitteena on parantaa lajien elinympäristöjen ekologista kytkeytyneisyyttä ja tuottaa samalla kaupunkilaisille terveellistä elinympäristöä niin, että verkosto kattaa koko kaupungin alueen ja on siten helposti saavutettavissa. Metsäverkostoa koskevissa selvityksissä on otettu huomioon mm. kangasmetsät ja vanhat metsät. Verkostotöissä on jo tunnistettu potentiaalisia verkostoja vahvistavia ennallistamiskohteita.

Helsingin luonnon monimuotoisuuden turvaamista tehdään myös LUMO-ohjelman (Helsingin luonnon monimuotoisuuden turvaamisen toimintaohjelma 2021–2028) kautta. LUMO-toimintaohjelma hyväksyttiin kaupunkiympäristölautakunnassa 20.4.2021. Ohjelmassa todetaan, että Helsingin kasvu ja ilmastonmuutos aiheuttavat suurimmat haasteet luonnon monimuotoisuuden kannalta. Muutosten vaikutukset pidetään kuitenkin kohtuullisissa rajoissa suunnitelmallisesti, jotta luonnon monimuotoisuus saataisiin turvattua ja terveellinen elinympäristö säilytettävä. Kaupunkilaiset voivat seurata kaupungin luonnon monimuotoisuutta koskevien toimien edistymistä verkossa vuonna 2023 käyttöön otetulla LUMO-vahti seurantatyökalulla. Kaupunkiympäristön toimialalla on valmisteilla myös luontopalvelusuunnitelma, jossa pyritään kehittämään käytetyimpien luontoalueiden palveluita niin, että niiden luontoarvot säilyvät. Kaupunginhallitus on lisäksi päättänyt, että kaupunki ryhtyy val-

mistelemaan Kansallisen kaupunkipuiston perustamista ilmeisimpien alueiden, Keskuspuiston ja Haltialan muodostaman ytimen pohjalta.

Helsinki arvioi päätösten vaikutukset luonnon monimuotoisuudelle sekä raportoi luontoalueiden tilan ja pinta-alan kehityksestä Helsingissä. Helsingin kymmenvuotisen luontoseurantasuunnitelman pinta-alamittareiden laskeminen on kaupunkiympäristön toimialan sitovana tavoitteena vuonna 2023. Uusien alueiden suunnittelulla ja kaavoituksella voidaan myös lisätä viherpinta-alaa ja sen laatua kaupunkirakenteessa, esim. entisillä satama- ja teollisuusalueilla. Uusien alueiden suunnittelussa laaditaan myös tarvittavat luontoselvitykset ja otetaan huomioon arvokkaimmat luontoarvot yhteensovittaen arvot kaupungin muihin tavoitteisiin. Kaupunkistrategiassa on kirjaus, että arvokkaimmille luontoalueille ei osoiteta rakentamista. Vuosittaisessa asemakaavoituksen arvioinnissa (KARVI) seurataan jatkossa tarkistettujen kaavaehdotusten viheralan nettomuutosta kerrosalan rinnalla.

Luontokysymysten huomioiminen kaavoituksessa on kaupungille tärkeä teema, ja aihetta käsitellään viimeisteltävänä olevassa arviointikertomuksessa. Helsingin tarkastuslautakunta on tehnyt laajan arvioinnin liittyen luontokysymysten huomioimiseen kaavoituksessa. Tarkastuslautakunta on käsitellyt arviointikertomusta kokouksessaan 18.4.2023. Arvioinnin keskeisenä johtopäätöksenä on, että kaupunkiympäristön toimiala huomioi eri tasoilla tehtävissä suunnitelmissa tavoitteet luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi hyvin. Toimiala on pääosin varmistanut viheralueiden säilymisen ja vehreyden lisääntymisen asuinalueiden kaavoituksessa kaupunkistrategioiden 2017–2021 ja 2021–2025 mukaisesti.

Esittelijä

vs. kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Silja Hyvärinen

Lisätiedot

Heikki Salmikivi, tiimipäällikkö, puhelin: 09 310 37483
heikki.salmikivi(a)hel.fi
Laura Walin, yksikön päällikkö, puhelin: 09 310 33250
laura.walin(a)hel.fi

Liitteet

1 Kuntalaisaloite 6.2.2023

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Lausuntoehdotus

Lausunto on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Kuntalaisaloite

2797 kunnan asukasta ja 218 muuta allekirjoittajaa ovat tehneet 6.2.2023 seuraavan kuntalaisaloitteen:

Helsingin monimuotoisen luonnon puolesta!

Helsinki

Aloite luotu Kuntalaisaloite.fi-palveluun 7.2.2021

Aloitteen julkaisupäivämäärä 10.2.2021

Kuntalaisaloite

Helsingin kaupunginhallitukselle

Tässä kuntalaisaloitteessa on kyse Helsingin monimuotoisen luonnon suojelemisesta.

Helsinkiläiset rakastavat ja tarvitsevat monimuotoisia luontoalueitaan. Ne on säilytettävä nykyisille ja tuleville helsinkiläisille. Luonnon monimuotoisuus köyhtyy yhä nopeammin ja vaikuttaa myös ihmisten hyvinvointiin. Köyhtymisen syynä on muun muassa rakentamisesta johtuvat luontotyyppien muutokset. Helsingin on osaltaan pysäytettävä luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen ja sen on Suomen pääkaupunkina oltava mallina muille kunnille.

Suomen perustuslain mukaan vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta kuuluu kaikille ja julkisen vallan on pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus terveelliseen ympäristöön. Euroopan unionin perusoikeuskirja velvoittaa Suomea huolehtimaan ympäristönsuojelun korkeasta tasosta ja ympäristön laadun parantamisesta. Luontodirektiivi antaa selvät määräykset tiukan suojelun piirissä olevien lajien ja luontotyyppien suojelemisesta. Lisäksi Suomi on sitoutunut kansainvälisiin sopimuksiin luonnon monimuotoisuuden, muun muassa kosteikkojen ja Itämeren suojelusta.

Suomen metsäluontotyypeistä suurin osa on uhanalaisia. Esimerkiksi Etelä-Suomen kangasmetsät on arvioitu uhanalaisemmiksi kuin Pohjois-Suomen. Silti Helsinki on kaavoittamassa ja rakentamassa monia arvokkaita vanhoja metsiään.

Päätös luonnon monimuotoisuuden turvaamisesta on erityisen merkittävä kunnallinen asia. Monimuotoinen luonto lisää tutkitusti ihmisten

vastustuskykyä ja vähentää pandemioiden riskiä. Se myös luo uskoa tuleville sukupolville ja voi olla kannuste lasten hankinnalle. Päiväkotien ja koulujen oppimisympäristönä se on korvaamaton. Avoimena virkistyspalveluna monimuotoinen luonto lisää kaupunkistrategian mukaisesti asukkaiden tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta, Helsingin omaperäisyyttä ja matkailun vetovoimaisuutta.

Me allekirjoittaneet äänioikeutetut helsinkiläiset esitämme, että Helsingin kaupunki päättää säilyttää monimuotoisen luonnon alueellaan turvaamalla luontodirektiivin tiukan suojelun piirissä olevien lajien elinympäristöt ja suojellut luontotyytit myös jo kaavoitetuilla alueilla, lisää luonnon monimuotoisuutta ennallistamalla sekä lopettaa rakennusten ja liikenneväylien kaavoittamisen monimuotoiseen luontoon. Lisäksi Helsinki arvioi aina päätösten vaikutukset luonnon monimuotoisuudelle sekä raportoi vuosittain alkuperäisluonnon tilan ja pinta-alan kehityksen Helsingissä.

Lausuntopyyntö

Kaupunginkanslia on pyytänyt kaupunkiympäristölautakuntaa antamaan asiasta lausunnon kaupunginhallitukselle 7.5.2023 mennessä.

Kaupunginkanslia on antanut lausunnon valmisteluun lisäaikaa.

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Ville Lehmuskoski

Lisätiedot

Heikki Salmikivi, tiimipäällikkö, puhelin: 09 310 37483
heikki.salmikivi(a)hel.fi
Laura Walin, yksikön päällikkö, puhelin: 09 310 33250
laura.walin(a)hel.fi

Liitteet

1 Kuntalaisaloite 6.2.2023

Oheismateriaali

1 Kunnan asukkaan aloite 6.2.2023, liite, osallistujat

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano